

SLUŽBA ZA REVIZIJU FINANSIRANJA POLITIČKIH STRANAKA

Na osnovu člana 10. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj: 95/12 i 41/16), člana 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj: 96/13, 89/16 i 5/22) i člana 12. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj: 103/08 i 5/22), izdajem

IZVJEŠTAJ O PREGLEDU
GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA 2021. GODINU
POLITIČKE ORGANIZACIJE NAROD I PRAVDA

Broj: 03-07-6-411/22
Sarajevo, 07.03.2024. godine

SADRŽAJ

MIŠLJENJE REVIZORA.....	3
1. UVOD.....	4
2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE.....	4
3. OPIS PREGLEDA I KONTROLE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA	5
Predmet pregleda i kontrole	5
Cilj pregleda i kontrole.....	5
Obim pregleda i kontrole.....	5
4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE.....	5
5. NALAZI I PREPORUKE.....	5
5.1 NALAZI	5
5.2 PREPORUKE	9

MIŠLJENJE REVIZORA

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka izvršila je pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Političke organizacije Narod i pravda za 2021. godinu.

Rukovodstvo političke stranke je odgovorno za finansijske izvještaje, postupanje stranke u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, te uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola.

Pregled smo obavili u skladu sa revizijskim standardima primjenjivim na angažmanu u pregledu. Ovi standardi zahtijevaju da planiramo i izvršimo pregled da bi dobili umjerenu pouzdanost da stranka nije značajno kršila odredbe Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Pregled je ograničen na kontrolu godišnjeg finansijskog izvještaja političke stranke i primjenu analitičkih procedura na podacima iz finansijskih izvještaja, pa prema tome ne obezbjeđuju pouzdanost koja bi se dobila izvršenom revizijom u prostorijama stranke.

Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja za 2021. godinu utvrđeno je da je Politička organizacija Narod i pravda prekršila odredbe člana 4. stav (1), člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) i (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbe člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

Na osnovu našeg pregleda, odnosno kontrole finansijskog izvještaja, osim gornje napomene, nismo zapazili ništa značajno što bi ukazalo na nedostatke u finansijskom izvještaju ili na finansiranje ove političke stranke suprotno odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka.

1. UVOD

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka (u daljem tekstu: Služba za reviziju) izvršila je pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Političke organizacije Narod i pravda za 2021. godinu.

Pregled i kontrola finansijskog izvještaja su provedeni u skladu sa članom 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i članom 2. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka.

Zbog činjenice da nije obavljena revizija u prostorijama političke stranke, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ne budu otkrivene.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja, Politička organizacija Narod i pravda se finansirala iz sljedećih izvora¹:

R/B	Izvori finansiranja	Iznos (KM)	Struktura (%)
1.	Članarina	20.376,00	2,59
2.	Prilozi fizičkih lica (3-a)	54.682,97	6,96
3.	Prilozi pravnih lica (3-b)	0,00	0,00
4.	Prihodi od imovine (3-c)	0,00	0,00
5.	Prihodi od dobiti preduzeća u vlasništvu političke stranke (3-d)	0,00	0,00
6.	Prihodi od poklona (3-e)	450,00	0,06
7.	Prihodi iz budžeta (3-f)	703.333,29	89,57
8.	Prihodi od propagande (3-g)	0,00	0,00
I	Ukupni prihodi (1-8)	778.842,26	99,18
II	Ostali prihodi i drugo	6.400,00	0,82
	Izvori finansiranja (I+II)	785.242,26	100,00

U godišnjem finansijskom izvještaju za 2021. godinu, politička stranka je iskazala rashode u ukupnom iznosu 614.987,16 KM².

2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE

Naziv političke stranke je Politička organizacija Narod i pravda.

Politička organizacija Narod i pravda upisana je u registar kod Općinskog suda u Sarajevu, Rješenjem broj: 065-0-FI-18-000004 od 02.04.2018. godine, sa sjedištem u ulici Skenderija broj 5. Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: 065-0-F1-19-000003 od 08.07.2019. godine, upisana je promjena sjedišta stranke.

Sjedište stranke je u Sarajevu, ul. Hakije Kulenovića broj 12.

Lice ovlašteno za predstavljanje i zastupanje stranke je Elmedin Konaković, predsjednik stranke. Lice ovlašteno za podnošenje finansijskih izvještaja za 2021. godinu je Vernes Mulić.

¹ Podaci su preuzeti iz korigovanog finansijskog izvještaja, koji je politička stranka dostavila Centralnoj izbornoj komisiji BiH 18.09.2023. godine.

² Podaci o troškovima su preuzeti iz korigovanog finansijskog izvještaja

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja za 2021. godinu Politička organizacija Narod i pravda ima sljedeću organizacionu strukturu:

- Centralni ured stranke u Sarajevu,
- 55 općinskih organizacija,
- organizacioni dio stranke u Mostaru i
- organizacioni dio stranke u Brčko distriktu BiH

3. OPIS PREGLEDA I KONTROLE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

Predmet pregleda i kontrole je godišnji finansijski izvještaj Političke organizacije Narod i pravda za 2021. godinu.

Cilj pregleda i kontrole je da revizor na bazi finansijskog izvještaja pokuša da ustanovi da li je politička stranka u izvještajnom periodu postupala u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka. Ukoliko revizor na bazi kontrole finansijskog izvještaja utvrdi određena kršenja navedenog zakona, ocjenjuje da li je potrebno izvršiti reviziju u prostorijama stranke da bi mogao izraziti mišljenje o tome da li se stranka finansirala u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

Obim pregleda i kontrole finansijskih izvještaja Političke organizacije Narod i pravda obuhvata kontrolu i provođenje analitičkih procedura radi utvrđivanja usklađenosti podataka koje je stranka iskazala u finansijskom izvještaju sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, odnosno usklađenosti izvora finansiranja i načina trošenja sredstava.

4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE

Služba za reviziju je izvršila pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Političke organizacije Narod i pravda za 2018. godinu, reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja za 2019. godine i pregled godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu, nakon čega je izdala izvještaje revizije sa mišljenjem revizora, nalazima revizije i preporukama političkoj stranci. Nakon izvršenog pregleda godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu stranci su date preporuke: da u programu utroška sredstava precizira planirane stavke troškova, da finansijska sredstva koristi u skladu sa utvrđenim programom utroška i da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima, odnosno da uspostavi blagovremene i potpune evidencije o prihodima i rahodima stranke.

Nerealizovane preporuke:

Na osnovu uočenih nedostataka u godišnjem finansijskom izvještaju za 2021. godinu, utvrđeno je da Politička organizacija Narod i pravda nije ispoštovala date preporuke.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 NALAZI

a) Politička organizacija Narod i pravda je prekršila odredbe člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

- (1) Uvidom u program utroška sredstava za 2021. godinu i njegov rebalans, koji je Predsjedništvo političke stranke usvojilo 27.09.2021. godine, utvrđeno je da je Politička organizacija Narod i pravda planirala ukupne troškove u iznosu od 855.500,00 KM.

Pored planiranih troškova, politička stranka je u programu utroška sredstava navela dvije stavke, u ukupnom iznosu od 194.320,00 KM, koje ne predstavljaju troškove. To su blagajnički maksimum u iznosu od 40.000,00 KM i troškovi po nastalim obavezama u iznosu od 154.320,00 KM.

Novčana sredstva koja politička stranka sa transakcijskog računa prenosi u blagajnu, kao blagajnički maksimum, ne predstavljaju trošak sve dok ista ne budu utrošena, odnosno isplaćena za usluge ili nabavke materijala u izvještajnom periodu. U skladu sa navedenim, troškovi koje je politička stranka namjeravala platiti gotovinski, poštujući važeće finansijske propise, trebali su biti planirani po vrstama troškova, a ne kao blagajnički maksimum.

Isplate sredstava 2021. godine za izmirenje obaveza koje su nastale u prethodnim godinama ne predstavljaju trošak. Troškovi i obaveze se evidentiraju u momentu kada je političkoj stranci pružena usluga ili kada je stranka izvršila nabavku materijala i opreme, pa isplate sredstava u tekućoj godini za izmirenje obaveza iz ranijeg perioda ne predstavljaju trošak.

- (2) Uvidom u strukturu planiranih troškova utvrđeno je da su pojedini troškovi planirani u nerealno visokim iznosima, dok je dio troškova planiran na način da ne obezbjeđuje potpunu transparentnost utroška sredstava, niti uporedbu ostvarenih i planiranih troškova.

Da su troškovi planirani u nerealno visokim iznosima za obim poslovanja, potvrđuje činjenica da je politička stranka planirane troškove ostvarila u procentu od 71,47 %, dok su neki od planiranih troškova ostvareni u procentu ispod 30%³.

- (3) U godišnjem finansijskom izvještaju za 2021. godinu stranka je iskazala ostvarene troškove u iznosu od 614.987,16 KM.

Za troškove u iznosu od 14.683,45 KM nije moguće utvrditi da li su predviđeni programom utroška sredstava, dok su planirani troškovi prekoračeni za iznos od 13.510,52 KM.

- Stranka je troškove zaposlenika planirala kao troškove plata sa pripadajućim porezima i doprinosima, te nije moguće utvrditi da li su planom, u okviru ove kategorije troškova, obuhvaćeni troškovi toplog obroka, prevoza i regresa i u kom iznosu. Stranka je ostvarila troškove toplog obroka, prevoza i regresa zaposlenih, u iznosu od 12.829,00 KM.
- Politička stranka je u finansijskom izvještaju iskazala troškove dnevnica i putne troškove u iznosu od 258,00 KM, troškove prevoza u iznosu od 1.214,90 KM, rashode iz prethodnih godina u iznosu od 355,92 KM i kamate u iznosu od 25,63 KM koje sa takvom klasifikacijom nije predvidjela svojim programom utroška sredstava.
- Uvidom u strukturu planiranih i ostvarenih troškova utvrđeno je da je politička stranka planirane troškove reprezentacije prekoračila za iznos od 7.514,89 KM i troškove sitnog inventara za iznos od 5.995,63 KM.

S obzirom da klasifikacija dijela troškova u programu utroška sredstava nije dovoljno precizna, da planirani iznosi troškova nisu realni za obim poslovanja političke stranke, da su troškovi u iznosu od 13.510,52 KM ostvareni mimo programa utroška i da za troškove u iznosu od 14.683,45 KM nije moguće utvrditi da li su planirani, prekršene su odredbe člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka⁴.

³ Ostali nematerijalni troškovi, humanitarni rashodi, zakupnina vozila, komunalne usluge

⁴ U skladu sa odredbom člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, stranka finansijska sredstva iz člana 3. stav (1) ovog zakona može koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih svojim programom i statutom.

b) Politička organizacija Narod i pravda je prekršila odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) i (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Pregledom finansijskog izvještaja, poslovnih knjiga i finansijske dokumentacije utvrđeno je da politička stranka u poslovnim knjigama nije uspostavila pravilne i pravovremene evidencije o novčanim tokovima, prihodima, rashodima i obavezama, te finansijski izvještaj nije popunila na način kako je Centralna izborna komisija BiH propisala Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka (u daljnjem tekstu: Pravilnik), čime je prekršila odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) i (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

(1) Evidencije o novčanim tokovima putem blagajne nisu uspostavljene u skladu sa računovodstvenim propisima i principima blagajničkog poslovanja.

U poslovnim knjigama političke stranke evidentiran je sljedeći promet blagajne: početno stanje na dan 01.01.2021. godine u iznosu od 1.172,45 KM, uplate sredstva u blagajnu u iznosu od 40.000,00 KM, isplate sredstava iz blagajne u iznosu od 39.754,35 KM i stanje sredstva na dan 31.12.2021. godine u iznosu od 1.418,10 KM.

- Primljene donacije i članarine u gotovini politička stranka nije evidentirala kao uplate sredstva u blagajnu, niti je njihov polog na transakcijski račun evidentirala kao isplate sredstava iz blagajne.

Uvidom u izvode sa transakcijskog računa Centralnog ureda, utvrđeno je da je politička stranka izvršila polog donacija i članarina, u iznosu od 13.825,00 KM, koje nije evidentirala putem blagajne.

- Kroz blagajničku dokumentaciju promet blagajne je evidentiran na mjesečnom nivou, a ne u momentu kada je politička stranka izvršila gotovinske transakcije.

Dnevnici blagajne su sačinjeni na zadnji dan u mjesecu i na istima je navedeno da su uplate blagajničkog maksimuma u blagajnu i sve isplate iz blagajne izvršene upravo tog posljednjeg dana u mjesecu.

Isplate sredstva iz blagajne, kao i stanje blagajne, tokom cijelog perioda u poslovnim knjigama su evidentirani u nepostojećim novčanim apoenima.

- Nakon što je Služba za reviziju političkoj stranci dostavila preliminarni Izvještaj o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2021. godinu sa nalazima revizije, stranka je izvršila korekcije obrasca 2.1. finansijskog izvještaja, te prijavila sljedeći promet blagajne: početno stanje na dan 01.01.2021. godine u iznosu od 1.172,45 KM, uplate sredstva u blagajnu u iznosu od 56.519,00 KM, isplate sredstava iz blagajne u iznosu od 56.273,35 KM i stanje sredstva na dan 31.12.2021. godine u iznosu od 1.418,10 KM.

(2) Politička stranka nije u poslovnim knjigama uspostavila evidenciju o nenovčanoj donaciji koju je ostvarila korištenjem poslovnog prostora bez plaćanja zakupnine, a koji joj dodijelila Općina Ilijaš, čime je prekršila računovodstvene propise i odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

U korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju za 2021. godinu, koji je podnijela Centralnoj izornoj komisiji BiH, politička stranka je prijavila nenovčanu donaciju Općine Ilijaš u iznosu od 450,00 KM.

(3) U poslovnim knjigama dio evidencija o troškovima političke stranke nije uspostavljen blagovremeno i u skladu sa računovodstvenim propisima. Takođe, klasifikacija troškova po vrstama ne obezbjeđuje potpunu transparentnost utroška sredstava.

- U poslovnim knjigama stranka je troškove evidentirala u iznosu od 628.400,21 KM, a u godišnjem finansijskom izvještaju ih je prijavila u iznosu od 614.987,16 KM. Uvidom u finansijsku dokumentaciju utvrđeno je da u poslovnim knjigama dio evidencija nije blagovremeno uspostavljen. Dio troškova evidentiran je u momentu plaćanja, a ne u momentu kada je političkoj stranci pružena usluga.
 - Troškovi zakupnine u poslovnim knjigama su evidentirani u iznosu od 136.406,86 KM, a u finansijskom izvještaju su prijavljeni u iznosu od 122.462,18 KM. Zakupnina iz 2020. godine, koja je plaćena 2021. godine u poslovnim knjigama je evidentirana kao trošak 2021. godine.
 - Politička stranka je trošak zakupnine poslovnog prostora kod svog organizacionog dijela u Ilijašu u finansijskom izvještaju prijavila u iznosu od 250,00 KM, koji je za 200,00 KM niži od nenovčane donacije Općine Ilijaš, koju je stranka prijavila u finansijskom izvještaju, čime je prekršila odredbe člana 21. i 22. Pravilnika. Stranka navedeni trošak uopšte nije evidentirala u poslovnim knjigama.
 - Stranka nije u poslovnim knjigama uspostavila evidenciju o troškovima zakupnine svojih organizacionih dijelova u Općini Kalesija i Općini Ilidža. U korigovanom finansijskom izvještaju politička stranka je prijavila trošak zakupnine kod svog organizacionog dijela Kalesija u iznosu od 384,00 KM, a kod organizacionog dijela Ilidža u iznosu od 6.061,00 KM. Općina Ilidža je Političkoj organizaciji Narod i pravda dodijelila na korištenje poslovni prostor površine 63 m², po cijeni zakupa od 2 KM/m² uvećanoj za PDV⁵. Poslovni prostor površine 12 m² i po cijeni od 2 KM/m² političkoj stranci je dodijelila i Općina Kalesija.⁶
- (4) Politička organizacija Narod i pravda je u finansijskom izvještaju, na obrascu 5. *Obaveze političke stranke*, iskazala obaveze na dan 31.12.2021. godine u iznosu od 137.414,32 KM i to: obaveze prema dobavljačima u iznosu od 125.398,80 KM, obaveze za plaću i doprinose u iznosu od 11.471,50 KM i obaveze po osnovu kredita i pozajmica u iznosu od 544,03 KM. U poslovnim knjigama stranke obaveze na dan 31.12.2021. godine evidentirane su u iznosu od 142.520,45 KM i to: obaveze prema dobavljačima u iznosu od 128.782,05 KM, obaveze za plaću i doprinose u iznosu od 11.975,36 KM i obaveze po osnovu kredita u iznosu od 1.763,04 KM.
- Uvidom u analitičke kartice dobavljača, utvrđeno je da su obaveze prema pravnom licu Cafematic d.o.o. Tuzla, po osnovu zakupnine, u poslovnim knjigama duplo evidentirane za tri mjeseca. Obaveza prema ovom pravnom licu, koja je u finansijskom izvještaju prijavljena u iznosu od 1.579,50 KM, u poslovnim knjigama je evidentirana u iznosu od za 3.159,00 KM.
 - Prema pravnom licu Farex d.o.o. Tešanj obaveza za zakupninu je u poslovnim knjigama evidentirana u iznosu većem za 600,00 KM.
 - Obaveza prema KJKP Centar Skenderija d.o.o. Sarajevo, koja je potvrđena konfirmacijom između političke stranke i ovog pravnog lica u iznosu od 4.223,70 KM, u poslovnim knjigama je evidentirana u iznosu od 3.715,82 KM.

⁵ Akt Općine Ilidža 04-11-5011/22 od 03.08.2022. godine.

⁶ Akt Općine Kalesija Broj: 02-04-1748/22 od 02.08.2022. godine.

- Dio obaveza prema zakupodavcima fizičkim licima za decembar 2021. godine nije evidentiran u poslovnim knjigama.

Troškovi izborne kampanje na prijevremenim izborima za načelnika općine Travnik

Politička organizacija Narod i pravda je u koaliciji sa Socijaldemokratskom partijom BiH i Našom strankom učestvovala na prijevremenim izborima za načelnika općine Travnik koji su održani 11.04.2021. godine.

Prema odredbama člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine politička stranka za potrebe izborne kampanje ne smije potrošiti više od 0,30 odnosno 0,20 KM⁷ po biraču u svakom izbornom krugu, prema broju birača koje je objavila Centralna izborna komisija BiH. Politička organizacija Narod i pravda je u svrhu izborne kampanje za prijevremene izbore za načelnika općine Travnik mogla da potroši sredstva u iznosu od 4.765,10 KM.

U godišnjem finansijskom izvještaju za 2021. godinu ova politička stranka je prijavila troškove izborne kampanje za prijevremene izbore za načelnika u Općini Travnik u iznosu od 13.129,80 KM. Politička organizacija Narod i pravda je za iznos od 8.364,70 KM prkoračila limit na troškove izborne kampanje, koji je propisan u članu 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

5.2 PREPORUKE

Preporučuje se Političkoj organizaciji Narod i pravda da se pridržava odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredaba Poglavlja 15 Izbornog zakona BiH, a posebno na osnovu uočenih nedostataka se preporučuje:

- *da program utroška sredstava sačinjava na način da se osigura potpuna transparentnost planiranog trošenja sredstava i da finansijska sredstva obezbijedena za finansiranje stranke koristi u skladu sa utvrđenim programom utroška sredstava,*
- *da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima, odnosno da uspostavi blagovremene i potpune evidencije o novčanim tokovima, prihodima, rashodima i obavezama stranke,*
- *da finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izornoj komisiji BiH popunjava u skladu sa njenim podzakonskim aktima i*
- *da za izbornu kampanju ne troši sredstva iznad zakonom utvrđenog limita.*

Političkoj stranci se posebno preporučuje:

- *da uredi izvještavanje o gotovinskim transakcijama putem blagajne u skladu sa važećim propisima i principima blagajničkog poslovanja.*

⁷ Član 15.10 stav (2) propisuje da se maksimalno dozvoljeni iznos za finansiranje izborne kampanje izračunava tako što se broj glasača u svim izbornim jedinicama u kojima politički subjekt ima kandidatsku listu ili kandidata pomnoži sa: 30 feninga načelnika opštine odnosno gradonačelnika i za članove skupštine opštine, članove Narodne skupštine RS i predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, članove Parlamentarne skupštine BiH, člana Predsjedništva BiH, predsjednika i potpredsjednika RS, odnosno 20 feninga za izbore za članove kantonalnih skupština.

KOMENTAR

Politička organizacija Narod i pravda se očitovala, odnosno odgovorila na Preliminarni izvještaj o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2021. godinu. U svom odgovoru politička stranka je obrazložila propuste koje je napravila prilikom izrade programa utroška sredstva, kao i propuste u poslovnim knjigama i finansijskom izvještaju. Potom je, u skladu sa odredbama člana 14. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka, izvršila korekcije obrazaca finansijskog izvještaja, čime je djelimično otklonila nedostatke u finansijskom izvještavanju.

Služba za reviziju je u skladu sa korekcijama finansijskog izvještaja korigovala nalaze revizije iz Preliminarnog izvještaja o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2021. godinu.

Šef Odsjeka za revizijske poslove

Sanja Tošović

Šef Službe za reviziju, revizor

Mr.sc. Hasida Gušić